

podkapitola venovaná muzejní komunikaci). Konečně třetí celek se soustřeďuje na interakci mezi muzei a okolním světem, především pak se současnou společností (společenská funkce muzeí, vztah muzeí a státu, muzejní budovy a urbanismus, zodpovědnost vůči společnosti atd.), a tematizuje některé ekonomické aspekty muzejní činnosti (např. muzea a pracovní trh). Jako poslední zkoumaný okruh pak byl zvolen vztah k vědě, který je uvozen pasážemi o vývoji muzeologie a jejích jednotlivých pojetích (muzeologie chápána jako výzkum muzeí, muzeality, společenské role muzeí a jako součást studia heritologie), kde je připomenut kruciólní význam Stránského a Neustupného pro celkové formování oboru. Text si všímá také relací dalších vědních disciplín k fenoménu muzea (většinou z pozice oborů zastoupených v muzeích) a do značné míry kritizuje současnou profilaci výuky muzeologie v německy mluvících zemích, které často chybí teoretický a vědecký základ, a neúměrně se soustřeďuje na problematiku výstavní činnosti.

Patrně každý v příručce *Handbuch Museum : Geschichte, Aufgaben, Perspektiven* bude, na základě svých vlastních preferencí, postrádat či alespoň za nedostatečně zpracovaná považovat některá témata (autorovi recenze v textu například chybělo bližší vymezení kompetencí jednotlivých muzejních profesí či přece jen hlubší analýza otázky restitucí a mobility sbírek). Cílem podobných výstupů nicméně je spíše na jednotlivé otázky upozorňovat a v případě hlubšího zájmu odkazovat na další relevantní literaturu, což recenzovaná publikace bohatě naplňuje. Zároveň si je ale třeba uvědomit, že českému a slovenskému čtenáři (zaměstnanec muzeí, student či akademický pracovník) přináší nejen informace o mnoha aktuálních trendech v muzejnictví, ale i jeden jednoznačný rezultat – pro realizaci muzejních činností je nutná relevantní teoretická základna zprostředkovávaná především oborem muzeologie.

Výročné ceny časopisu *Pamiatky a múzeá* za rok 2016

Peter Maráky

Za vyše štvrtstoročie, odkedy udeľuje revue pre kultúrne dedičstvo *Pamiatky a múzeá* (vydávajú Slovenské národné múzeum a Pamiatkový úrad SR) výročné ceny, sa toto ocenenie stalo nepochybne jedným z najprestížnejších udeľovaných za aktivity v rozličných oblastiach kultúrneho dedičstva. Pôvodne divácka anketa so šiestimi kategóriami sa rozrástla na príležitosť nominovať na ocenenie, a tým najmä na mediálne zviditeľnenie, v desiatich kategóriách každoročne desiatky aktivít a titulov súvisiacich s poznaním, ochranou, obnovou, popularizáciou a inými formami spoločenského uplatnenia najrôznejších foriem kultúrneho a historického dedičstva. Od roku 1992 bolo na cenu nominovaných 1 724 titulov, čo predstavuje zaujímavú vzorku aktivity v tomto segmente slovenskej kultúry. Z nich boli ocenenia udelené 229 pozoruhodným počinom.¹

Za rok 2016 bolo nominovaných na výročné ceny 101 titulov. Ocenenia, ktoré tentoraz odovzdávali v obnovenom Mariánskom seminári historickej Trnavskej univerzity, udelili desiatim titulom. Okrem toho redakčná rada časopisu priznala mimoriadne ocenenia dvom významným prezentačným podujatiam. Prestížnu cenu však získava de facto až 66 nositeľov,

¹ Výročné ceny revue *Pamiatky a múzeá* za roky 1991 až 2015. Príloha vydaná pri príležitosti 25. výročia udeľovania výročných cien. Zostavil Peter Maráky. Bratislava, 2016.

keďže spravidla sa na polytematických a multidisciplinárnych dielach podieľajú široké kolektívy a viaceré inštitúcie.

V kategórii *Objav – nález* (7 nominácií) získal ocenenie nález tzv. Knihy hodínok Ilony Andrassyovej v depozitári SNM-Múzea Betliar. Je to iluminovaný, bohato zdobený rukopis z 15. storočia z dielne slávneho flámskeho majstra Willema Vrelanta. V kategórii *Akvizícia* (7 nominácií) ocenili prírastok vyše 500-kusovej zbierky potápačskej techniky, ktorú vďaka podpore z verejných zdrojov Fondu na podporu umenia nadobudlo do svojich zbierok Gemersko-malohontské múzeum v Rimavskej Sobote. Z troch nominačných návrhov v kategórii *Expozícia* tentoraz na cenu nevybrali žiadnu. Naproti tomu v kategórii *Výstava* (15 nominácií) udelili dve ceny. Slovenská národná galéria si odniesla cenu za výstavu *Sen x skutočnosť. Umenie & propaganda 1938 – 1945*, Slovenské národné múzeum-Historické múzeum a jeho partneri cenu za výstavu *Kelti z Bratislavy*. V kategórii *Publikácie*, v ktorej býva tradične najviac nominácií, bolo tentoraz navrhnutých 26, z nich u redakčnej rady najviac uspel najnovší, v poradí 3. zväzok edície *Národné kultúrne pamiatky na Slovensku – Levoča*. Kniha, ktorú vydal s podporou Ministerstva kultúry SR Pamiatkový úrad Slovenskej republiky v spolupráci s vydavateľstvom Slovart, spol. s r. o. Bratislava, je dielom rozsiahleho kolektívu pamiatkarov. V kategórii *Menšie publikácie – periodická tlač* (17 nominácií) udelili výročnú cenu dvojmesačníku *Záhorie*, ktorý už 25 rokov vydáva Záhorské múzeum v Skalici. V kategórii *Obnova – adaptácia*, ktorá má v určitom zmysle konkurenciu aj v cene Kultúrna pamiatka roka udeľovanú Ministerstvom kultúry SR, bolo sedem nominačných návrhov. Cenu udelili mestu Trnava a ďalším zainteresovaným inštitúciám a jednotlivcom, ktorí sa podieľali na doterajšej obnove mestského opevnenia Trnavy. V príbuznej kategórii *Reštaurovanie* (7 nominácií) získal cenu popredný slovenský reštaurátor Jozef Dorica za reštaurovanie Rotundy sv. Juraja pri Nitrianskej Blatnici s nálezmi z 9. storočia. Spomedzi deviatich navrhovaných v kategórii *Akcia – dlhodobé podujatia – projekty* sa nositeľom ceny stalo Ponitrianske múzeum za realizáciu cyklu animačných podujatí *Požítavské výročné obyčaje* v Mestskom múzeu v Zlatých Moravciach. V kategórii *Film – video – multimédia – internet*, tentoraz pomerne slabo obsadenej len tromi nomináciami, sa laureátom stalo SNM-Múzeum kultúry Maďarov na Slovensku za dokumentárny videofilm *Nevinní vinníci. Gemerčania v sovietskych lágroch*.

Celkom výnimočne sa rozhodla redakčná rada revue, ktorá o udelení cien rozhoduje, oceniť za rok 2016 *mimoriadnymi oceneniami* aj dve výstavy. Slovenské národné múzeum pripravilo v prezidentskom paláci Quirinale v Ríme výstavu *Poklady gotiky zo Slovenska. Umenie neskorého stredoveku*, u ktorej ocenili najmä významný podiel na reprezentácii našej kultúry v roku slovenského predsedníctva v Rade Európskej únie. Pamiatkový úrad SR v spolupráci s viacerými spoluorganizátormi pripravil na Bratislavskom hrade (s reprízou vo Východoslovenskom múzeu v Košiciach) výstavu *Dedičstvo Karola Veľkého*, u ktorej ocenili jej podiel na objasňovaní európskeho kontextu slovenskej kultúry od súčasného stredoveku.